

NUMISMATISKA MEDDELANDEN XXXI

UTGIVNA AV
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN
MED ANLEDNING AV 100-ÅRSJUBILEET 1873–1973

STOCKHOLM 1973

COMMUNICATIONS NUMISMATIQUES XXXI,
PUBLIÉES PAR LA SOCIÉTÉ SUÉDOISE DE NUMISMATIQUE

BIDRAG TILL STUDIET AV ETHELREDIMITATIONER MED OBEGRIFLIGA INSKRIFTER

Av Brita Malmer

Sommaren 1972 påträffades ett mindre myntfynd från vikingatiden i Burge, Lummelunda sn, Gotland, ca 180 m NO om den stora silver-skatt, som hittades 1967¹. Det nya fyndet består av 87 arabiska, tyska och engelska mynt, några förmodligen skandinaviska imitationer av engelska mynt samt smycksilver. Det yngsta myntet i fyndet kan dateras till 1020-talet.

De sex mynt, som sannolikt kan hänföras till Skandinavien, är alla imitationer av Ethelreds mynttyp med ett stort likarmat kors på frånsidan (Hildebrand typ D, Dolley *Long Cross*),² fig. 1. Enligt Dolleys exakta kronologi är *Long Cross*-mynten präglade 997—1003 — uppenbart är under alla omständigheter att detta slags mynt tillhör 900-talets sista eller 1000-talets första decennium.³ De sex imitationerna har obegripliga inskrifter. Fem av dem är stämpelidentiska och präglade på fyrkantig platt, något som givit upphov till en förmodan att dessa mynt skulle vara präglade på Gotland i början av 1000-talet.⁴ Vi skulle alltså här, sensationellt nog, ha träffat på ett vittnesbörd om den äldsta inhemska myntpräglingen på Gotland.⁵

1965 publicerade undertecknad en studie över olika typer av Ethelred-imitationer, bl. a. omfattande ca 1000 imitationer av typ D (*Long Cross*).⁶ Med hänsyn till åtsidesinskrifternas grad av obegriplighet indelades imitationerna i fem huvudgrupper:

- 1) Mynt vars åtsidesinskrifter motsvarar Hildebrands reguljära åtsidesinskrifter men vars frånsidesinskrifter är helt eller delvis obegripliga.
- 2) Mynt med åtsidesinskrifter där minst 5 bokstäver i följd motsvarar någon av Hildebrands reguljära åtsidesinskrifter, frånsidesinskriften helt eller delvis obegriplig.
- 3) Övriga mynt med obegripliga åtsidesinskrifter, inskriften börjar med ett kors.
- 4) Övriga mynt med obegripliga åtsidesinskrifter, inskriften börjar inte med kors och inte med bokstaven O.
- 5) Övriga mynt med obegripliga åtsidesinskrifter, inskriften börjar med bokstaven O.

1

2

3

4

5

6

1

5

Fig. 1. De sex ethelredimitationerna i Lummelundafyndet 1972. Skala 1:1 samt 2:1 (de båda nedersta bilderna). Nr 1—5 är stämpelidentiska samtidigt som nr 1—3 är mindre än nr 4—5.

De undersökta imitationernas fördelning på de fem huvudgrupperna var följande: grupp 1 hade 55 ex, grupp 2 hade 109, grupp 3 hade 435, grupp 4 hade 168 och grupp 5 hade 237 exemplar. De sex ethelredimitationerna i 1972 års Lummelundafynd tillhör alla den största gruppen, grupp 3.

Imitationer av mynt med långt kors på frånsidan är den långt vanligaste av alla ethelredimitationer. I det material som kunde presenteras 1965 utgjorde övriga ethelredimitationer tillsammans endast 298 exemplar och fördelade sig på typ A (*Small Cross*), C (*Crux*) och E (*Helmet*). Sannolikt har imitationerna med långt kors präglats under jämförelsevis lång tid. De förekommer i fynd vars nedläggningstid kan dateras till 1000-talets första decennium, t. ex. ett fynd från Igelösa sn, Skåne,⁷ men är å andra sidan stämpelkopplade med imitationer av Knut den stores första engelska mynttyp (Hildebrand typ E, Dolley *Quatrefoil*) som började präglas tidigast 1017.⁸ Bland mynt med säkerhet framställda i Skandinavien (Anund Jakobs myntning i Sigtuna, Knuts och Hardeknuts myntning i Danmark) imiterades ethelredmynt med långt kors i ursprunglig form ännu på 1020- och 1030-talen. Dessa sena imitationer har betydligt lägre vikt än flertalet av de ethelredimitationer, vars åtsidesinskrifter definierats i de fem grupperna ovan.

Ethelredimitationerna visar i allmänhet ungefär samma grad av obegriplighet i både åt- och frånsidesinskrifter. Men rätt många undantag förekommer.⁹ En del mynt har visserligen obegriplig åt- eller frånsidesinskrift men myntets andra sida visar reguljära engelska inskrifter. I några fall har en åtsida, som enligt den fullt begripliga inskriften präglats för Olof Skötkonung i Sigtuna, kopplats samman med en frånsida med helt obegripliga inskrifter, en frånsida som i sin tur uppträder i kombination med en åtsida tillhörande grupp 4 eller 5 ovan. Dessa förhållanden har givit upphov till de mest skiftande åsikter om *var* ethelredimitationer med obegripliga inskrifter blivit präglade, från Hildebrand som antar att imitationerna är falskmynt präglade i England,¹⁰ till Dolley som t. o. m. hänför ett antal till synes helt reguljära engelska mynt till Skandinavien.¹¹ För Dolley är det självklart att alla ethelredimitationer med inskrifter tillhörande grupp 1—5 ovan framställts i Skandinavien.

Finns det då någon anledning att förmoda att de sex aktuella ethelredimitationerna, alla med helt obegripliga inskrifter, skulle vara framställda just på Gotland?

1. Imitationernas kronologiska och geografiska fördelning

I sitt omfattande arbete, *Anglo-Saxon Currency*, redovisar Bertil A. Petersson ett material på 40 466 engelska mynt, präglade under perioden 975—1066. Av dessa mynt är 22 475 funna i Sverige, 755 i Finland,

7 371 i Danmark och 2 708 i Norge.¹² Myntens fördelning på regenter visar vissa karaktäristiska skillnader i olika delar av Skandinavien. I Sverige-Finland är mynten till 53.1 procent präglade för Ethelred och endast 32.4 procent för Knut, medan Danmark-Norge visar omvända siffror: 27.5 procent av mynten är präglade för Ethelred och 58,1 procent för Knut.¹³

Även i fråga om det engelska slutmyntet i olika fynd tycks det råda en viss övervikt för Ethelred i Skandinaviens östra delar, i varje fall på Gotland. Uppgifter föreligger om 158 gotländska fynd med minst 19 953 engelska mynt, bestämda till regenter.¹⁴ 48 av dessa fynd innehåller ethelredimitationer av typ Hildebrand D eller *Long Cross*.¹⁵

Engelskt slutmynt	Samtliga fynd		Fynd med <i>Long Cross</i> -imitationer	
	antal	%	antal	%
Edgar/Edward	6	3.8	—	—
Ethelred	56	35.4	5	10.4
Knut	42	26.6	24	50.0
Harald/Hardeknut	9	5.7	5	10.4
Edward Confessor	25	15.8	7	14.6
Wilhelm I och senare	20	12.7	7	14.6
	158	100	48	100

När det gäller gotländska fynd i allmänhet har 35 procent engelskt slutmynt för Ethelred och endast 26 för Knut. När det gäller gotländska fynd med imitationer av ethelredmynt med långt kors är fördelningen väsentligt annorlunda. Detta slag av imitationer visar en stark benägenhet för senare nerläggning. De flesta uppträder först i fynd som har engelskt slutmynt för Knut eller senare: endast 10 procent av fynden har slutmynt för Ethelred. I det dåligt undersökta materialet från Sveriges fastland samt i det väl publicerade men kvantitativt obetydliga danska materialet tycks tendensen vara densamma: ethelredimitationerna har verkligen tesaurerats senare än originalmynten, trots att de till stor del tillkommit i nära kronologisk anslutning till dessa.¹⁶

Resultatet kan prövas med en undersökning av imitationernas kvantitativa fördelning i fynden. De 48 gotländska fynden innehåller 282 imitationer av ethelredmynt med långt kors. Från övriga Sverige har registrerats 15 fynd med 161 imitationer. Elva danska fynd innehåller 57 imitationer av ifrågavarande slag.

Engelskt slutmynt	Danmark		Sverige utom Gotland		Gotland	
	antal imitationer	%	antal imitationer	%	antal imitationer	%
Ethelred	11	19.3	44	27.3	26	9.2
Knut	24	42.1	83	51.6	138	48.9
Harald/Hardeknut	6	10.5	2	1.2	15	5.3
Edward Confessor	10	17.6	32	19.9	43	15.3
Wilhelm I och senare	6	10.5	—	—	60	21.3
	57	100	161	100	282	100

Tendensen är densamma som i den tidigare undersökningen. Imitationerna av ethelredmynt med långt kors uppträder huvudsakligen i fynd med engelskt slutmynt för Knut och senare. På Gotland är den procentuella fördelningen nästan densamma som i den närmast föregående tabellen. På en punkt visar dock de tre områdena en intressant skillnad. I svenska fynd utanför Gotland finns det proportionsvis flera ethelredimitationer i tidiga fynd än i Danmark och i Danmark flera än på Gotland. Det tycks alltså föreligga en viss kronologisk kontrast mellan Gotland och övriga områden. Det återstår att undersöka om även andra liknande kontraster kan spåras i materialet.

Av de 1004 ethelredimitationerna med långt kors som presenterades i 1965 års undersökning har, som framgår av ovanstående siffror, endast 443 känd fyndplats. De fyndortsbestämda myntens fördelning dels på geografiska områden, dels på huvudgrupper, visas på följande tabell. Grupperna 1—5 är desamma som definierats ovan. Imitationer med högervänd bröstbild har skilts ut och bildar grupp 6. Grupp 7 består av imitationer med vissa andra avvikelser i bildutformningen.

Grupp	Skåne/Blekinge		Gotland		Mellansverige		Norrland	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
1	5	7.0	10	3.5	2	3.5	4	12.5
2	6	8.3	30	10.7	9	15.8	4	12.5
3	29	40.3	109	38.7	13	22.8	8	25.0
4	5	7.0	36	12.8	13	22.8	3	9.4
5	15	20.8	61	21.6	16	28.1	10	31.2
6	8	11.1	26	9.2	1	1.7	3	9.4
7	4	5.5	10	3.5	3	5.3	—	—
	72	100	282	100	57	100	32	100

I stort sett fördelar sig grupperna ganska likformigt. Vissa skillnader kan dock konstateras. I Skåne/Blekinge och på Gotland är grupp 3 (obegripliga åtsidesinskrifter som börjar med kors) nästan dubbelt så vanlig som grupp 5 (åtsidesinskrifter som börjar med O). I Mellansverige och Norrland är däremot grupp 3 och 5 nästan lika vanlig.

De sex nyfunna imitationerna från Lummelunda tillhör alla den stora grupp 3 med totalt 435 registrerade exemplar. Imitationerna i grupp 3, mynt med obegripliga åtsidesinskrifter som börjar med ett kors, kan i sin tur delas upp i undergrupperna a och b. Grupp 3 a består av mynt vars åtsidesinskrifter börjar med kors och bokstaven E (som i Ethelred, eventuellt i något korrumperad form). Grupp 3 b består av mynt som börjar med kors och en bokstav utan anknytning till originalmyntens ethelredinskrift, t. ex. I, N, O etc. Endast 146 mynt i grupp 3 a-b har känd proveniens. Mynten har följande geografiska fördelning.

Grupp	Skåne/Blekinge		Gotland		Mellansverige/Norrland	
	antal	%	antal	%	antal	%
3 a	20	69	47	49	16	80
3 b	9	31	49	51	4	20
	29	100	96	100	20	100

Skåne, Blekinge, Mellansverige och Norrland visar en klar övervikt för de minst korrumpade (äldre?) inskrifterna i grupp 3 a medan grupp 3 a och 3 b på Gotland fördelar sig ungefär lika.

Ovan kunde en kronologisk/korologisk kontrast spåras i materialet. Gruppernas fördelning på geografiska områden tycks antyda att även andra korologiska kontraster föreligger. Kontrasterna är emellertid diffusa och kan inte ensamma bilda utgångspunkt för en hypotes rörande frågan på vilken plats ethelredimitationerna med långt kors blivit prägade.

2. Stämpelidentiska ethelredimitationer

Tanken att de nyfunna imitationerna i Lummelundafyndet skulle härstamma från en gotländsk myntverkstad tycks huvudsakligen grundad på det förhållandet att 5 av mynten dels är stämpelidentiska, dels präglade på fyrkantig platt. Fynd av många stämpelidentiska mynt antas ofta antyda närhet till framställningsplatsen. Otivelaktigt är de fem mynten stämpelidentiska trots att två av dem är större än de tre övriga. Skillnaden i diameter är ganska betydande med tanke på det lilla formatet: ca 3 mm. De båda större mynten ger intryck av att efter präglingen kraftigt ha utvidgats under någon form av upphettning. Bokstävernans detaljutformning, avtryck av ojämnheter i stampen etc, är desamma på alla fem mynten, endast med den skillnaden att på de båda större mynten är varje detalj utvidgad. Myntens vikt är inte kongruent med deras storlek. De båda större mynten väger 2,74 och 3,59 g, de tre mindre 2,78, 3,23 och 3,45 g. Författaren har hittills inte kunnat finna någon

parallell till den egendomliga företeelsen olikstora men stämpelidentiska mynt.

Stämpelidentiska ethelredimitationer är mycket vanliga. I det material på omkring 1000 imitationer av ethelredmynt med långt kors, som ingick i 1965 års undersökning, är omkring 600 stämpelidentiska med minst ett mynt. Grupper på 6—7 stämpelidentiska exemplar är vanliga. Det största antalet stämpelidentiska mynt i materialet är 24.

I detta sammanhang är emellertid endast de fyndortsbestämda myntens stämpelidentitet av intresse. När det gäller stämpelidentitet föreligger en mycket verkningsfull kontrast mellan Gotland och övriga Sverige. De 48 gotländska fynden innehåller 282 imitationer av vilka 36 — eller 13 procent — är stämpelkopplade med varandra i 9 fynd enligt följande.

13 mynt finns i 2 identiska exemplar = 26 mynt

$$2 \times 3 = 6$$

$$1 \times 4 = 4$$

De 15 fynden från övriga Sverige innehåller 161 imitationer av vilka 66 — eller 41 procent — är stämpelkopplade med varandra i 7 fynd enligt följande:

9 mynt finns i 2 identiska exemplar = 18 mynt

$$5 \times 3 = 15$$

$$3 \times 4 = 12$$

$$1 \times 5 = 5$$

$$1 \times 6 = 6$$

$$1 \times 10 = 10$$

Flest stämpelidentiska exemplar har fynden från Igelösa, Skåne (18), Indal, Medelpad (16), Kännungs, Hellvi, Gotland (11), Gärestad, Blekinge (9), Grönby, Skåne (8), Viby, Närke (7), Karlberg, Stockholm, Stora Sojdeby, Fole, Gotland, Halsarve, När, Gotland (vardera 6) samt Gere-te, Fardhem, Gotland (4). Övriga fynd har två stämpelidentiska mynt vardera.

Den låga frekvensen av stämpelidentiska mynt i de gotländska fynden ger inte något stöd åt uppfattningen att ethelredimitationer med långt kors skulle vara framställda på Gotland. Snarare bör framställningsplatsen ligga på fastlandet, kanske både i Mellansverige och i Sydsverige.

Den tydliga kontrast mellan Gotland och fastlandet som de stämpelidentiska myntens fördelning uppvisar kan nu sammanställas med de mera svaga kontraster som tidigare kunnat iaktas: på fastlandet finns det flera ethelredimitationer i tidiga fynd än på Gotland samtidigt som de olika gruppernas fördelning är något annorlunda i de sydliga områdena än i de nordliga, på fastlandet är vidare mynt med något mindre korrumperade, sannolikt äldre inskrifter vanligare än på Gotland. Hypotesen om två samtidigt arbetande myntverkstäder, en i Sydsverige och

en i Mellansverige synes bäst ägnad att förklara dessa iakttagelser. 1. Stämpelidentiska mynt är vanligast på fastlandet, där produktionen ägde rum. 2. Mynten tesaureras något snabbare i produktionsområdena än i importområdet (Gotland). 3. I produktionsområdena är äldre former (grupp 3 a) något vanligare än de yngre formerna. 4. De sydsvenska myntsorterna spreds i första hand till Gotland, de mellansvenska mynten i första hand till Norrland.

3. Probermärken

Som skäl för hypotesen om en gotländsk myntverkstad i början av 1000-talet har även anförts att de stämpelidentiska mynten skulle sakna probermärken. Detta är inte helt korrekt. Ett av de fem fyrkantiga mynten har ett sådant hack och det runda myntet har inte mindre än 11 hack. Ett tidigt gotländskt fynd från Binge, Väte sn, nedlagt under 1000-talets första decennium, innehåller en imitation på fyrkantig platt, som är stämpelidentisk med de fem Lummelundamynnten. Myntet från Väte har 5 hack.

Generellt kan sägas att ethelredimitationerna mycket ofta har probermärken. Någon närmare undersökning av probermärken har ännu inte utförts. Det är obekant om probermärken på ethelredimitationer är vanligare i vissa geografiska områden än i andra.

4. Fyrkantig platt

Reguljära engelska mynt är så gott som aldrig präglade på fyrkantig platt, ethelredimitationerna är det ofta. Av 245 ethelredimitationer präglade i Sigtuna är 20 eller 8 procent präglade på fyrkantig platt.¹⁷ Av 323 imitationer i grupp 3 ovan är 38 eller 12 procent präglade på fyrkantig platt. De fyrkantiga myntens geografiska fördelning har ännu inte undersökts.

5. Vikt

Det finns viktuppgifter för 285 runda och 37 fyrkantiga mynt i grupp 3 a-b, den grupp till vilken alla de sex nyfunna Lummelundamynnten hör.

<i>Runda mynt</i>	antal	maximum	minimum	median
3 a	119	2,43	0,80	1,72
3 b	166	2,89	0,99	1,71
<i>Fyrkantiga mynt</i>				
3 a	24	3,60	1,37	2,49
3 b	13	3,32	1,69	2,80

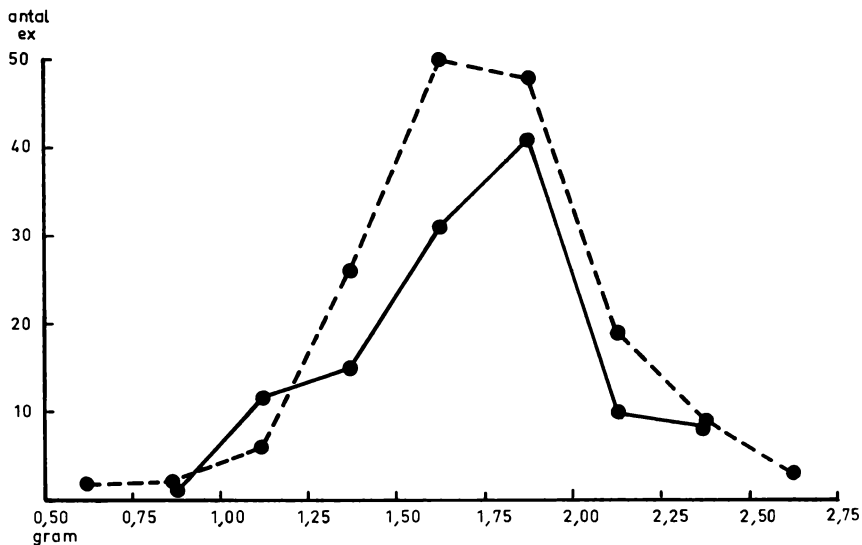

Fig. 2. Ethelredimitationer, Long Cross, grupp 3 a (heldragen linje) och grupp 3 b (streckad linje).

De runda myntens viktfördelning framgår av diagrammet fig. 2. De flesta engelska mynttyper från Edgars reform till den normanniska erövringen visar i fråga om vikten en karaktäristisk avvikelse från normalfördelningen på så sätt att viktkurvan är brantare till höger än till vänster.¹⁸ Orsaken till kurvornas snedhet bör delvis vara den att de tyngsta mynten systematiskt sorterades bort. Dessutom kan nötning under långvarig cirkulation ha inverkat. Imitationernas viktcurvor anknyter betydligt närmare till normalfördelningen än de engelska förebilderna. Utsorteringen av tyngre mynt tycks ha varit obetydlig, likaså nötningen. Detta stämmer med vad man kan vänta sig i ett monetärt outvecklat område.

Ethelredimitationerna har därmed granskats ur en rad olika synpunkter. Frågan kan åter ställas: var låg centrum eller centra för produktionen av dessa ethelredimitationer? I Mellansverige, i Danmark eller möjligen också på de brittiska öarna? Författaren hoppas få tillfälle att i annat sammanhang närmare diskutera dessa frågor. I det nu föreliggande materialet finns i varje fall ingenting som antyder existensen av en myntverkstad på Gotland redan i början av 1000-talet.

NOTER

- ¹ Falck 1972 a och b. Berghaus m. fl. 1969.
² Hildebrand 1881. v. der Meer 1961, s. 186.
³ Dolley-Metcalf 1961, s. 153. Kritiska synpunkter på Dolleys exakta kronologi framförda av B. Malmer, bl. a. 1969, s. 534 f.
⁴ Falck, 1972 a och b, samt Dolley i muntligt meddelande till förf.
⁵ Jfr. N. L. Rasmusson i Berghaus m. fl. 1969, s. 59 f, Enligt Bolin 1926, s. 310, består de äldsta gotländska mynten av efterbildningar av romerska denarer.
⁶ Malmer 1965.
⁷ SHM inv.nr. 17532, deponerat i Lunds universitets historiska museum.
⁸ Malmer 1965, s. 11, tab. 4 a.
⁹ Malmer 1965, s. 50 ff.
¹⁰ Hildebrand 1881, s. 165 f.
¹¹ Lyon m. fl. 1962.
¹² Petersson 1969, s. 63.
¹³ Petersson 1969, s. 64, Table III b.
¹⁴ Materialet hämtat ur Stenberger 1947 och 1958 med tillägg av ett par senare fynd.
¹⁵ Siffrorna hämtade ur författarens kortregister, Malmer 1965, s. 2. Antalet 48 fynd förefaller något lågt med hänsyn till att de flesta större fynd med engelska mynt, vars sammansättning i sin helhet är känd, innehåller ethelredimitationer. Förklaringen torde ligga däri att uppgifter om ethelredimitationernas fyndtillhörighet och typfördelning när det gäller äldre fynd i stor utsträckning gått förlorad.
¹⁶ Det tillgängliga svenska materialet består av 3 fynd från Skåne (SHM inv. 2185, 6620 och 17532), 1 fynd från Blekinge (8503), 3 från Öland (1271, 11945, 16047), 1 från Östergötland (3430), 1 från vardera Södermanland, Stockholm och Uppland (12447, 3861, 17528), 1 från Närke (14935), 2 från Medelpad (9039, 12079) och 1 från Ångermanland (23695). De danska fynden är Galster 1964, fynd nr 30, 32, 40, 57, 65, 72, 74, 82, 91, 95, 106,
¹⁷ Malmer 1965, s. 27.
¹⁸ Petersson 1969, fig. 1 (Reform Small Cross), 3 (First Hand), 6 (Helmet), 7 (Pointed Helmet), 8 (Circled Short Cross, Jewel Cross), 9 (Fleur-de-lis, Arm-and-scepter), 10 (Pax, Radiate Small Cross) etc.

FÖRKORTNINGAR OCH LITTERATUR

- Berghaus m. fl. 1969 = P. Berghaus, R. H. M. Dolley, U. S. Linder Welin, B. Malmer, E. Nylén, N. L. Rasmusson, Gotlands största silverskatt, funnen vid Burge i Lummelunda, Gotländskt Arkiv 1969, s. 7—60.
- Bolin 1926 = S. Bolin, Fynden av romerska mynt i det fria Germanien. Studier i romersk och äldre germansk historia. Lund 1926.
- Dolley-Metcalf 1961 = R. H. M. Dolley och D. M. Metcalf, The Reform of the English Coinage unde Eadgar, Anglo-Saxon Coins, Studies presented to F. M. Stenton, London 1961, s. 136—168.

- Falck 1972 a) = Falck, Ny silverskatt från Burge i Lummelunda sn, Gotland, NNUM 1972, nr 8, s. 190.
- Falck 1972 b) = Falck, Myntprägling på Gotland redan under vikingatiden, Gotlands Allehanda, 24.8.1972.
- Galster 1964 resp. 1966 = G. Galster, Sylloge of Coins of the British Isles. Royal Collection of Coins and Medals, National Museum Copenhagen, Part I—II. London 1964, 1966.
- Hildebrand 1881 = B. E. Hildebrand, Anglosachsiska Mynt i Svenska Kongliga Myntkabinettet funna i Sveriges jord, Stockholm 1881.
- Lyon m. fl. 1962 = C. S. S. Lyon, G. van der Meer, R. H. M. Dolley, Some Scandinavian coins in the names of Æthelræd, Cnut and Harthacnut attributed by Hildebrand to English mints, The British Numismatic Journal 1961, vol. XXX, part II, London 1962, s. 235—251.
- Malmer 1965 = B. Malmer, Olof Skötkonungs mynt och andra Ethelred-imitationer, Antikvariskt arkiv 27, Stockholm 1965.
- Malmer 1969 = B. Malmer, Anglosaxisk myntpolitik. Rec. av H. Bertil A. Petersson, Anglo-Saxon Currency. Historisk Tidskrift 1969, s. 530—542.
- van der Meer 1961 = G. van der Meer, Some Corrections to and Comments on B. E. Hildebrand's Catalogue of the Anglo-Saxon Coins in the Swedish Royal Coin Cabinet, Anglo-Saxon Coins, Studies presented to F. M. Stenton, London 1961, s. 169—187.
- Petersson 1969 = H. Bertil A. Petersson, Anglo-Saxon Currency. King Edgar's Reform to the Norman Conquest. Bibliotheca Historica Lundensis XXII. Lund 1969.
- Stenberger 1947 resp. 1958 = Die Schatzfunde Gotlands der Wikingerzeit, I—II, Stockholm 1947, 1958.

SUMMARY

A Contribution to the Study of Ethelred-Imitations with illegible Inscriptions

A small find of coins from Burge, Lummelunda parish, Gotland, made in 1972 near the place where the big Viking silver hoard was found in 1967, contained, *i. a.*, six imitations of the Ethelred Long Cross type (fig. 1). Five of these coins are die-identical even though coins nos. 1—3 are smaller than nos. 4—5. The find has led to the assumption that the six Ethelred imitations should have been struck on Gotland.

Instead, an examination of the chronological and geographical distribution, as well as of the frequency of die-identical coins, gives rise to the following hypotheses:

1. Production took place on the mainland, where die-identical coins are most common.

2. The coins were hoarded somewhat sooner on the mainland than on Gotland, where they had to be imported.
3. In the production areas, older forms are a little more frequent than younger forms.
4. The South Swedish imitations spread, first of all, to Gotland, the Central Swedish imitations to Norrland.

The weights of 285 Ethelred imitations of the Long Cross type appear from the diagram in fig. 2. Most English types of coins display, as far as weight is concerned, a characteristic deviation from the normal distribution, in that the right part of the curve is steeper than the left (Petersson 1969). The weight curves of the imitations adhere much more closely to the normal distribution. The rejection of heavier coins seems to have been inconsiderable, as does the wear. This is in keeping with what may be expected in a monetarily undeveloped region.